

Vrouwenhandel

Vreemdelingencirculaire 2000, deel B, Hoofdstuk 9.

Xandra Kallen

1515225

Hogeschool Utrecht, FMR, Instituut voor Recht

SJD-VT

Begeleider: Stijn Bollinger

Beoordelaar: Parviz Samim

2011, 28-02-2011

Voorwoord:

Ik heb lang en hard gewerkt aan mijn scriptie. Ondanks dat ik te maken heb gehad met een aantal tegenslagen, ben ik tevreden met het eindresultaat.

Ik wil graag Stijn Bollinger, mijn scriptiebegeleider, bedanken voor alle steun en bijstand tijdens het werken aan mijn scriptie. Als ik er even niet uitkwam had hij altijd tijd voor me om even te kletsen zodat ik daarna altijd verder kon.

Ook wil ik graag Esmie Masselink (contactpersoon CoMensha) bedanken voor haar hulp. Mevrouw Masselink heeft mij enorm bijgestaan en veel informatie verschaft, die ik goed kon gebruiken voor mijn scriptie. Ik kon haar altijd een vraag stellen als ik die had en ze heeft haar best gedaan om me bij te staan.

Ik vond het schrijven van mijn scriptie zeker niet makkelijk maar wel erg interessant. Ik heb mijn best gedaan om een goed product neer te zetten en ik hoop dan ook dat het voor de lezer interessant is.

Inhoudsopgave:

Inleiding	pg. 4
Hoofdstuk 1: Wat is vrouwenhandel?	pg. 11
Hoofdstuk 2: Wat houdt de B9-regeling precies in en wat is het doel van de regeling?	pg. 14
Hoofdstuk 3: Wat zijn de mogelijkheden van slachtoffers van vrouwenhandel om in Nederland te blijven?	pg. 19
Hoofdstuk 4: Wat is het morele aspect omtrent het uitzetten van slachtoffers van vrouwenhandel, van wie de verdachte niet veroordeeld is, of in wiens zaak geen nader onderzoek heeft plaats gevonden wegens onvoldoende opsporingsindicatie?	pg. 23
Hoofdstuk 5: Wat is het juridische aspect omtrent het uitzetten van slachtoffers van vrouwenhandel, van wie de verdachte niet veroordeeld is, of in wiens zaak geen nader onderzoek heeft plaats gevonden wegens onvoldoende opsporingsindicatie?	pg. 30
Conclusies: Op welk gebied is de B9-regeling succesvol en welke (on)gewenste gevolgen heeft de regeling voor de deelnemers?	pg. 35
Aanbevelingen	pg. 39
Samenvatting	pg. 40
Bronnenlijst	pg. 44
Bijlagen	pg. 46

Inleiding:

Onderwerp/probleemomschrijving:

Tijdens mijn profileringruimte in het vierde jaar van de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening heb ik keuzevakken gevolgd. Ik heb onder andere het vak Seksuologie bij Josine van Loon gevolgd. Voor dit vak moesten wij een werkstuk maken over een onderwerp waarmee wij als SJD'er te maken zouden kunnen krijgen. Vervolgens moesten wij drie vragen over het onderwerp opstellen en een interview houden met iemand in het werkveld. Tenslotte moesten wij de drie vragen die we zelf opgesteld hadden beantwoorden aan de hand van het interview en literatuuronderzoek. Voor dit werkstuk hadden we binnen mijn projectgroep besloten het onderwerp vrouwenhandel te nemen. Ik vond het gelijk een interessant onderwerp. In de bibliotheek vond ik een scriptie over hetzelfde onderwerp. Zo kwam ik op het idee om dit thema te gebruiken voor mijn scriptie. Ik wist nog niet direct welk probleem ik moest behandelen. Dit heb ik meer tijdens het onderzoek voor het werkstuk voor seksuologie proberen te bedenken en tijdens de afstudeerproject lessen die we hebben gehad.

Tijdens het onderzoek voor ons werkstuk voor seksuologie kwam ik achter een probleem. Voor slachtoffers van vrouwenhandel bestaat de B9-regeling.¹ Dit houdt in dat de slachtoffers die aangifte doen van vrouwenhandel een tijdelijke verblijfsvergunning krijgen tijdens de onderzoek- en vervolgingsprocedure. Zodra de vervolging afgerond is, vervalt de tijdelijke verblijfsvergunning. Dit betekent dat de slachtoffers niet meer rechtmatig in Nederland verblijven. Dan moeten de slachtoffers een verblijfsvergunning aanvragen tot voortgezet verblijf. Deze aanvragen worden echter bijna nooit toegekend. Er zijn een aantal omstandigheden waardoor het slachtoffer wel een verblijfsvergunning krijgt, bijvoorbeeld indien de aangifte of medewerking van het slachtoffer geleid heeft tot een strafrechtelijke veroordeling. In andere gevallen zijn de slachtoffers uitgeprocedeerd en moeten ze het land verlaten. Er zijn derhalve weinig opties voor slachtoffers van vrouwenhandel om in Nederland te blijven.

Ik vind dit een probleem omdat Nederland, het OM, de slachtoffers van vrouwenhandel, vragen ons te ondersteunen in de vervolging van de verdachten. Zodra de procedure echter afgerond is vervalt de tijdelijke verblijfsvergunning. Indien de verdachte niet veroordeeld is kan het slachtoffer vertrekken. Wij vragen de

---

¹ Nationaal Rapporteur Mensenhandel, Mensenhandel - Zevende Rapportage van de Nationaal Rapporteur. Den Haag: BNRM 2009.

medewerking van het slachtoffer, indien het niet genoeg blijkt te zijn voor een veroordeling hebben we het slachtoffer niet meer 'nodig'. Zoals ik later in de scriptie zal beschrijven worden de doelen van de B9-regeling wel behaald. Echter blijkt nu na een aantal jaar dat de regeling voor de slachtoffers niet altijd een sympathieke regeling is. De reden hiervan is dat er een voorwaarde is voor het recht op bescherming, opvang en tijdelijk verblijf van het slachtoffer. De voorwaarde is dat het slachtoffer bereid moet zijn aangifte te doen en mee te werken aan het vervolgingsproces van de verdachte. Daarnaast is er de koppeling van de mate waarin een vervolgingsproces tot veroordeling komt en het verblijfsrecht van het slachtoffer. Deze feiten doen de volgende vraag ontstaan. Is de B9-regeling succesvol en welke (on)gewenste gevolgen heeft de regeling voor de deelnemers? Met (on)gewenste gevolgen bedoel ik wat de gevolgen kunnen zijn voor de deelnemende personen aan de regeling. Indien iemand deelneemt aan de regeling heeft dit gevolgen voor de deelnemer. Welke gevolgen zijn dit?

Het slachtoffer heeft al veel meegemaakt en wij, Nederland, maken het erger door het slachtoffer uit te zetten. Het slachtoffer kwam waarschijnlijk naar Nederland met het oog op een betere toekomst en er werd misbruik gemaakt van haar hoop door de handelaar. Vervolgens zetten wij haar uit.

Het juridische aspect moet je ook bekijken. Volgens de juridische procedure is het alleen mogelijk om een verblijfsvergunning te verschaffen aan slachtoffers van vrouwenhandel indien de verdachten veroordeeld is. De gedachte hierachter is dat, indien de verdachte veroordeeld is, het bewezen is dat het slachtoffer ook daadwerkelijk een slachtoffer is. Indien de verdachte niet veroordeeld is, is niet volledig bewezen dat het slachtoffer een slachtoffer is. Een andere mogelijkheid is het aanvragen van een verblijfsvergunning op humanitaire gronden of voortgezet verblijf. Deze mogelijkheden zijn echter zeer beperkt aangezien deze aanvragen nauwelijks worden toegekend. De slachtoffers van vrouwenhandel zijn vaak al bang om aangifte te doen tegen de verdachten, laat staan als de kans groot is om uitgezet worden naar het land van herkomst.² De regering is nu bezig om de burgers meer bewust te maken van het feit dat er veel vrouwenhandel plaatsvindt in Nederland. Maar hoe kunnen wij verwachten dat slachtoffers aangifte gaan doen als zij bang zijn voor uitzetting? Wat voor leven ze hier ook hebben, het leven in het land van herkomst was dikwijls nog slechter. Zelfs al was het leven in het land van herkomst voorheen niet slechter, na de terugkomst lopen de slachtoffers risico op een zeer

---

²CoMensha, Jaarverslag 2008. Amersfoort 2009 en Sietse Altink, Dossier Vrouwenhandel, de feiten, de verhalen, de ervaringen. Amsterdam: Sua Amsterdam 1993.

slecht leven. Zo lopen ze risico op psychische problemen en afstoting door de familie en maatschappij.³ Later in de scriptie wordt hiervan een voorbeeld geschetst.

Als SJD'er kun je op veel gebieden te maken krijgen met slachtoffers van vrouwenhandel. Ik kan mij voorstellen dat het niet prettig is als degene die jij bijstaat tijdens een proces, uitgezet wordt terwijl zij slachtoffer is van vrouwenhandel. Het thema vrouwenhandel is als SJD'er een relevant onderwerp, omdat je als belangenbehartiger begaan bent met het lot van de slachtoffers, zoals een belangenbehartiger die werkt voor Vluchtelingenwerk of CoMensha. Ook het morele aspect rondom het probleem is interessant voor een SJD'er. Tijdens de studie speelde ethiek een belangrijke rol, daarbij hebben we het over morele dilemma's en aspecten gehad. Voor een SJD'er is het belangrijk dat je morele afwegingen maakt bij belangrijke vraagstukken. Tijdens het werk kun je voor morele dilemma's komen te staan en dan is die afweging heel belangrijk. Een moreel dilemma waar veel SJD'ers bijvoorbeeld mee te maken krijgen is het dilemma over hoever je gaat voor een cliënt. Doe jij als SJD'er alles voor de cliënt of probeer je zoveel mogelijk de zelfredzaamheid te bevorderen? Hoever beweeg je in de discretionaire ruimte waarover je beschikt?

Het juridische aspect is ook van belang voor SJD'ers. Wat zijn de juridische mogelijkheden om hier te blijven voor slachtoffers van vrouwenhandel? Wat zijn de mogelijkheden voor de slachtoffers waarvan de verdachte niet veroordeeld is? Het is van belang om alle mogelijkheden op een rijtje te hebben voor een eventuele cliënt. Ik moet niet alleen naar de juridische mogelijkheden kijken maar ook naar de juridische reden waarom een slachtoffer van vrouwenhandel geen verblijfsvergunning heeft gekregen en waarom de verdachte niet veroordeeld is. Je kunt hierbij denken aan de reden dat het slachtoffer geen duidelijk verhaal heeft en dus geen recht heeft op een verblijfsvergunning. De kans bestaat dan dat het 'slachtoffer' geen echt slachtoffer is en door middel van leugens een verblijfsvergunning probeert te krijgen.

---

³ Marjan Weijers en Lin Lap-Chew, *Trafficking in Women Forced Labour and Slavery-like Practices in Marriage, Domestic Labour and Prostitution*, Utrecht: Foundation Against Trafficking in Women 1999.

Doelstelling:

Mijn doelstelling is:

Vanuit de analyse van de B9-regeling, een (aantal) aanbevelingen doen omtrent het, eventuele, aanpassen van de regeling. Deze aanbevelingen doe ik aan de Rechterlijke Macht.

Door mijn scriptie aan te bieden aan CoMensha, kunnen zij het gebruiken als ondersteuning bij het bereiken van hun doel om de wetgeving aan te passen. Door gebruik te maken van mijn scriptie zijn de aanbevelingen, zowel bedoeld voor CoMensha als de Rechterlijke Macht. CoMensha is namelijk bezig met de aandacht vestigen op het aanpassen van de B9-regeling. Daarbij kunnen ze mijn scriptie goed gebruiken. Deze bijdrage wil ik graag leveren zodat er eventueel verandering gebracht kan worden in de wetgeving. Door eerst de B9-regeling te beschrijven en de gevolgen te onderzoeken die de B9-regeling heeft kan ik een analyse van de regeling maken. Vervolgens kan ik eventuele aanbevelingen doen om de regeling aan te passen.

Er zijn redenen waarom een verdachte niet veroordeeld wordt, terwijl hij wel schuldig is. In zaken rondom vrouwenhandel is bewijslast zeer complex. Als er dan vrijspraak volgt, is dat zeer frustrerend. Voor het slachtoffer is het nog het ergste. Het slachtoffer loopt een groot risico op uitzetting. CoMensha, een belangenorganisatie die zich inzet voor slachtoffers van onder andere vrouwenhandel, geeft in het jaarverslag 2008 aan dat zij graag willen dat het verblijfsrecht van slachtoffers van mensenhandel losgekoppeld wordt van de bereidheid tot aangifte. Volgens CoMensha zou elk getraumatiseerd slachtoffer recht moeten hebben op verblijf ongeacht of ze meewerken aan de strafrechtelijke opvolging en vervolging van de verdachte.⁴ Dit zou een goede optie zijn voor de slachtoffers. Op deze manier is het vereiste van veroordeling niet meer van toepassing. Kanttekening bij deze regeling zou zijn dat het wel heel makkelijk wordt om een verblijfsvergunning te krijgen. Hoe is dan bewezen dat een slachtoffer ook daadwerkelijk slachtoffer is? Het is niet voor niets heel lastig om de bewijsvoering voor elkaar te krijgen bij een proces tegen een verdachte van mensenhandel. Uit de zevende rapportage van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel blijkt dat in 2008 van de 32 aanvragen verblijfsvergunning

---

⁴ CoMensha, Jaarverslag 2008. Amersfoort: 2009.

maar 4 afgegeven zijn met de reden dat de verdachte veroordeeld is.⁵ In verhouding is dit erg weinig.

Vraagstelling:

Hoofdvraag: Op welk gebied is de B9-regeling succesvol en welke (on)gewenste gevolgen heeft de regeling voor de deelnemers?

Deelvragen:

- Wat is vrouwenhandel?
- Wat houdt de B9-regeling precies in, wat is het doel van de regeling en wat zijn de gevolgen van de regeling voor de deelnemers?
- Wat zijn de mogelijkheden van slachtoffers van vrouwenhandel om in Nederland te blijven?
- Wat zijn de morele aspecten omtrent het uitzetten van slachtoffers van vrouwenhandel, van wie de verdachte niet veroordeeld is of in wiens zaak geen nader onderzoek heeft plaats gevonden wegens onvoldoende opsporingsindicatie?
- Wat zijn de juridische aspecten omtrent het uitzetten van slachtoffers van vrouwenhandel, van wie de verdachte niet veroordeeld is of in wiens zaak geen nader onderzoek heeft plaats gevonden wegens onvoldoende opsporingsindicatie?

Actualiteit:

Ik merk dat tegenwoordig vrouwenhandel veel in de media naar voren komt. Het is een actueel onderwerp. Een voorbeeld is Saban B, de man van Turkse afkomst die hier in Nederland veroordeeld is voor de praktijken als vrouwenhandelaar en vervolgens naar Turkije wist te ontsnappen.⁶

Nog een voorbeeld zijn de drie Roemeense mannen die in Leeuwarden aangehouden zijn, die ervan verdacht worden vrouwen van Roemeense afkomst gedwongen hebben in de prostitutie te werken.⁷

---

⁵ Nationaal Rapporteur Mensenhandel, Mensenhandel - Zevende Rapportage van de Nationaal Rapporteur. Den Haag: BNRM 2009. Pagina 213.

⁶ ANP, *Turkije pakt mensenhandelaar Saban B*. op. 22 februari 2010.

<http://www.nu.nl/binnenland/2190766/turkije-pakt-mensenhandelaar-saban-b.html>

⁷ Algemeen Dagblad, *Roemeense vrouwenhandelaren opgepakt*, 16 december 2010.

<http://www.ad.nl/ad/nl/1000/Nieuws/article/detail/553385/2010/12/16/Roemeense-vrouwenhandelaren-aangehouden.dhtml>

Onlangs zijn er in Nederland een aantal mannen opgepakt, die verdacht worden van mensenhandel. Zij hadden een aantal escortsites in beheer. De dames die op die site 'aangeboden' werden zouden slachtoffer zijn van mensenhandel.⁸

In Rotterdam zijn er in september 2010 een aantal mensen opgepakt die in bendeform minderjarige meisjes ronselde en in de prostitutie uitbuite. Het opmerkelijke van deze zaak is, dat degene die de meisjes ronselde een 18-jarig meisje was. De nationaliteit van de geronselde meisjes is niet bekend gemaakt.⁹

De regering is de afgelopen jaren bezig geweest om Nederland bewust te maken van het steeds groter wordende probleem van mensenhandel. Dit doen zij door Postcode 51-spotjes uit te zenden en meer informatie te verschaffen over het fenomeen mensenhandel en informatie op internet te verstrekken. Ook CoMensha probeert via haar site mensen bewust te maken van het feit dat mensenhandel steeds vaker voorkomt in allerlei vormen.¹⁰ Dit is een goed streven aangezien veel mensen in Nederland geen idee hebben van het feit dat ook hier in Nederland het probleem mensenhandel steeds groter wordt. Op deze manier hoopt Justitie dat er ook meer slachtoffers en getuigen naar voren stappen en aangifte doen tegen de verdachte.

Dataverzamelingmethode:

Voor mijn scriptie ga ik gebruik maken van een combinatie van onderzoeksmethoden. In eerste instantie ga ik gebruik maken van literatuuronderzoek. Ik heb gekozen voor een literatuuronderzoek omdat er veel literatuur te vinden is over mensenhandel en meer specifiek vrouwenhandel. Er is ook veel literatuur over de B9-regeling en de juridische procedure rondom aangifte en opvang van slachtoffers van vrouwenhandel.

Ik heb gekozen voor open interview(s) omdat ik op die manier ongeremd informatie kan verzamelen. Ik kan inspelen op de antwoorden van de geïnterviewde en hoef me op die manier niet vast te binden aan een vragenlijst. Ik zal van te voren wel bedenken welke vragen ik wil stellen, maar ik zal in de gaten houden dat ik me niet teveel laat leiden door de vragenlijst. Op deze manier kan ik goed doorvragen.

---

⁸ Trouw, *Voortvluchtige oprichter escortsite opgepakt*, 14 januari 2011. http://www.trouw.nl/nieuws/nederland/article3379844.ece/Voortvluchtige_oprichter_escortsite_opgepakt.html

⁹ Trouw, *Rotterdamse politie pakt drie verdachten mensenhandel op*, 11 september 2011. http://www.trouw.nl/nieuws/nederland/article3251111.ece/Rotterdamse_politie_pakt_drie_verdachten_mensenhandel_op_.html

¹⁰ <http://www.mensenhandel.nl/cms/>

De informatie die ik krijg vanuit de interviews ga ik uitwerken in mijn scriptie door de vondsten van mijn literatuurstudie, inzichten en mening te toetsen aan de mensen uit het werkveld. De interviews kan ik als aanvulling op mijn bevindingen gebruiken. Ik ga mevrouw Masselink interviewen. Mevrouw Masselink is consultant mensenhandel en aandachtsfunctionaris regionale netwerken mensenhandel bij de organisatie CoMensha. CoMenha is het landelijk coördinatiecentrum waar slachtoffers gemeld, geregistreerd en gevolgd worden.

Opbouw:

De opbouw van mijn scriptie ziet er als volgt uit:

-Inleiding/voorwoord

-Hoofdstuk 1: Deelvraag 1: wat is vrouwenhandel?

-Hoofdstuk 2: Deelvraag 2: Wat houdt de B9-regeling precies in, wat is het doel van de regeling en wat zijn de gevolgen van de regeling voor de deelnemers?

-Hoofdstuk 3: Deelvraag 3: Wat zijn de mogelijkheden van slachtoffers van vrouwenhandel om in Nederland te blijven?

-Hoofdstuk 4: Deelvraag 4: Wat is het morele aspect omtrent het uitzetten van slachtoffers van vrouwenhandel, van wie de verdachte niet veroordeeld is, of in wiens zaak geen nader onderzoek heeft plaats gevonden wegens onvoldoende opsporingsindicatie?

-Hoofdstuk 5: Deelvraag 5: Wat is het juridische aspect omtrent het uitzetten van slachtoffers van vrouwenhandel, van wie de verdachte niet veroordeeld is, of in wiens zaak geen nader onderzoek heeft plaats gevonden wegens onvoldoende opsporingsindicatie?

-Conclusies: Beantwoording hoofdvraag. Op welk gebied is de B9-regeling succesvol en welke (on)gewenste gevolgen heeft de regeling voor de deelnemers?

-Aanbevelingen.

-Samenvatting.

-Bronnenlijst.

-Bijlagen.

Hoofdstuk 1: Wat is vrouwenhandel?

Voor de begrippen mensenhandel en vrouwenhandel zijn veel betekenissen te vinden. Zo heb je de betekenis die in de Van Dale beschreven staat, maar ook CoMensha en het Wetboek van Strafrecht geven een beschrijving. De begrippen zijn veelzijdig, daarom is het belangrijk om uiteen te zetten wat ik onder vrouwenhandel versta. Eerst zal ik het begrip bespreken zoals het beschreven staat in het woordenboek Van Dale, vervolgens ga ik in op de definitie zoals CoMensha die beschrijft. Ook zal ik de beschrijving van het Wetboek van Strafrecht bespreken. Tenslotte laat ik ook de media aan bod komen en hoe de media doorgaans het begrip vrouwenhandel beschrijft.

Het begrip vrouwenhandel is een onderdeel van het begrip mensenhandel. Het begrip mensenhandel overkoepelt alle soorten handel in mensen.

Wat is vrouwenhandel?

Het woordenboek Van Dale beschrijft het woord vrouwenhandel als heel simpel namelijk als 'handel in vrouwen'.

De definitie van Van Dale is recht toe recht aan. Alleen vind ik dat je het begrip handel verder zou moeten definiëren. Wat wordt bedoeld met handel?

Het begrip 'handel' betekent volgens Van Dale: het kopen en verkopen van goederen, diensten en energie. Per definitie is handel dus niet strafbaar. Echter, als je de twee begrippen bij elkaar brengt, levert het wel een strafbaar feit op. Handel is immers het kopen en verkopen van goederen, diensten en energie. Een vrouw is een persoon en valt in mijn ogen en in juridische zin niet onder handel.

Definitie CoMensha: CoMensha hanteert niet een definitie van vrouwenhandel maar eerder een omschrijving van het begrip mensenhandel. "Mensenhandel is een ernstige schending van de mensenrechten. Er is sprake van mensenhandel als iemand uitgebuit wordt. Dat wil zeggen dat mensen te werk worden gesteld (vrijwillig of niet vrijwillig) en dat daarvan geprofiteerd wordt door de handelaren. Dit gebeurt door de inkomsten af te nemen of door mensen onder mensonterende omstandigheden te laten werken. Dit kan gepaard gaan met dwang, geweld, chantage en misleiding. Bij vrouwen die in de prostitutie gedwongen worden, speelt

geweld vaak een rol.”¹¹ CoMensha geeft aan dat ook het vrijwillig te werk gesteld worden strafbaar is. Dus zelfs al geeft een vrouw aan, dat zij vrijwillig het werk doet, is het strafbaar. Voorwaarde hierbij is wel dat de handelaren hiervan profijt hebben. Het Wetboek van Strafrecht omschrijft het begrip mensenhandel als volgt:

Mensenhandel is de handel in mensen op het gebied van de handel in organen en op het gebied van prostitutie.¹² Door het Wetboek wordt dus een onderscheid gemaakt tussen twee soorten handel, namelijk de handel in mensen op het gebied van organen en op het gebied van prostitutie.

Niet altijd viel onder de definitie van mensenhandel de handel van organen in ons Wetboek van Strafrecht. De handel in organen is sterk toegenomen de afgelopen jaren en derhalve is dit begrip toegevoegd aan de definitie mensenhandel. Daarom bestaat de definitie mensenhandel tegenwoordig uit twee delen: 1; handel in de organen van mensen 2; handel met het oog op verdiensten aan prostitutie. Bij mijn scriptie gaat het echter specifiek om vrouwenhandel op het gebied van prostitutie.

De toevoeging van de strafbaarheid van handel in organen toont aan dat de maatschappij en dus ook de wet constant verandert. Een ander voorbeeld hiervan is dat pas in 1993 de term mensenhandel gebruikt wordt in de wet in plaats van de term vrouwenhandel. Reden hiervoor is dat vroeger het beeld bestond dat alleen vrouwen slachtoffer werden van handel op het gebied van prostitutie. Sinds een aantal jaren merken we dat dit zeker niet het geval is en dat ook kinderen en mannen slachtoffer zijn van handel met het oog op verdiensten aan prostitutie. Vandaar dat in 1993 de seksneutrale term geïntroduceerd werd in de wet en is het woord vrouwenhandel veranderd in de term mensenhandel.¹³ Mijn scriptie gaat over de doelgroep vrouwen, derhalve zal ik de term vrouwenhandel blijven gebruiken.

Het verschil tussen mensenhandel en vrouwenhandel is duidelijk. Mensenhandel is het overkoepelende begrip. Mensenhandel is de handel in mensen op het gebied van de handel in organen en op het gebied van prostitutie.¹⁴ Vrouwenhandel is vervolgens een onderdeel van mensenhandel.

---

¹¹

http://www.mensenhandel.nl/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=11&Itemid=15

¹² Artikel 273f WvSr.

¹³ A.G. Korvinus, (2002). Mensenhandel; Eerste rapportage van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel. Nijmegen: Wolf Legal Production (WLP). Pg. 17.

¹⁴ Artikel 273f WvSr.

De media heeft het doorgaans over het 'gedwongen worden te werken in de prostitutie'. In de gevallen die in de media komen is dit doorgaans ook het geval alleen, zoals eerder ook aangegeven, hoeft dit niet het geval te zijn. Een vrouw kan ook vrijwillig in de prostitutie werken. Als echter een handelaar daar profijt van heeft en geld aan haar verdient, wordt het als strafbaar feit gezien en derhalve als vrouwenhandel. Ook het gedwongen huwelijk valt onder mensenhandel. Het komt geregeld voor dat vrouwen uit het buitenland gehaald worden en gedwongen worden hier te trouwen. Binnen het huwelijk gebeurt het ook regelmatig dat de vrouw gedwongen wordt tot prostitutie. Ook dit valt onder mensenhandel.

De term vrouwenhandel die ik hanteer voor mijn scriptie is een combinatie van de begrippen die hierboven genoemd zijn. De term die ik gebruik voor mijn scriptie wil ik als volgt omschrijven:

Vrouwenhandel: de handel in vrouwen met het oog op verdiensten aan prostitutie. De medewerking van de vrouw kan zowel vrijwillig als niet vrijwillig zijn. Dit betekent dat zelfs als de vrouw vrijwillig meewerkt aan de prostitutie, dat de handel alsnog strafbaar is.

Daarnaast is het belangrijk om aan te geven dat er zowel Nederlandse als niet-Nederlandse slachtoffers zijn omtrent vrouwenhandel. Aangezien het in mijn scriptie gaat over de slachtoffers die zich illegaal in Nederland bevinden, gaat het in mijn scriptie om de slachtoffers van niet-Nederlandse nationaliteit.

Hoofdstuk 2: Wat houdt de B9-regeling precies in, wat is het doel van de regeling en wat zijn de gevolgen van de regeling voor de deelnemers?

In dit hoofdstuk geef ik een uitleg van de B9-regeling. Wat houdt de B9-regeling in en hoe werkt de regeling precies? Ook geef ik aan wat het doel van de regeling is. Wat wil men bereiken met de regeling? Tenslotte bespreek ik wat de gevolgen zijn van de regeling voor de deelnemers.

H 2.1: Uitleg B9-regeling:

De B9-regeling is te vinden in de Vreemdelingencirculaire 2000 deel B hoofdstuk 9. Vandaar ook de naam B9-regeling. De B9-regeling is altijd van toepassing op slachtoffers met een niet-Nederlandse nationaliteit. Op het moment dat een slachtoffer aangifte doet, komt zij in de B9-regeling terecht. Het belangrijkste hierbij is dat de aangifte daadwerkelijk gedaan wordt, anders kan het slachtoffer geen aanspraak maken op de B9-regeling.

Indien een slachtoffer gevonden wordt door politie of een vrijwilligerswerker, krijgt zij een keuze. Zij kan besluiten aangifte te doen tegen de verdachte of zij kan besluiten geen aangifte te doen. Deze keuze moet zij binnen drie maanden maken. Deze periode wordt de bedenktijd genoemd.¹⁵

Gedurende deze drie maanden krijgt zij de kans om na te denken over de eventuele aangifte en de gevolgen hiervan. Ook kan zij gedurende deze drie maanden niet uitgezet worden naar het land van herkomst. De eventuele uitzetting wordt met maximaal drie maanden opgeschort.¹⁶ CoMensha controleert altijd of de B9-regeling goed is uitgelegd aan het slachtoffer. Mocht de procedure van de B9-regeling gestart worden, houdt CoMensha in de gaten of alle termijnen aangehouden worden.¹⁷

Vanaf het moment dat het slachtoffer aangifte heeft gedaan, moet zij medewerking verlenen aan het Openbaar Ministerie in verband met bewijsvorming. De medewerking bestaat uit het afleggen van verklaringen en indien nodig informatie te verstrekken aan het OM. Ook moet zij zich ter beschikking stellen van het OM. Het slachtoffer dat aangifte gedaan heeft, krijgt een tijdelijke verblijfsvergunning. Dit is geregeld in de B9-regeling. Ook is er bepaald dat een slachtoffer in de B9-regeling recht heeft op opvang, medische bijstand, rechtshulp en speciale voorzieningen die

---

¹⁵ - Brigitta Zierer, *Social Work and Trafficking in Women*, Wien: Holzhausen Druck & Medien GmbH 2006. P. 151.

¹⁶ www.mensenhandel.nl/cms/docs/uitlegb9regeling.pdf

¹⁷ Interview Esmie Masselink, medewerkster CoMensha. Zie bijlage 1.

nodig zijn om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Het slachtoffer behoudt de tijdelijke verblijfsvergunning zolang de B9-regeling van toepassing is. Zodra de B9-regeling ingetrokken wordt, houdt ook het tijdelijke verblijfsrecht op. De B9-regeling wordt ingetrokken op het moment dat de vervolging afgerond is. Dit kan op grond van een aantal redenen. De zaak is geseponeerd, omdat er niet genoeg bewijs is. In dit geval heeft het slachtoffer geen recht meer op verblijf en zal zij of terug moeten keren naar het land van herkomst, of een aanvraag tot verblijfsvergunning moeten doen op grond van humanitaire grond. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat de zaak wel gaat lopen en de verdachte vervolgd wordt. Dan kan het zijn dat de verdachte vrijgesproken wordt. In dit geval geldt hetzelfde voor het slachtoffer als hierboven. Het slachtoffer heeft geen tijdelijke verblijfsvergunning meer, de B9-regeling is immers ingetrokken. Tenslotte is het mogelijk dat de verdachte veroordeeld wordt. In dat geval krijgt het slachtoffer een verblijfsvergunning. Hier zitten echter ook weer haken en ogen aan, aangezien er dan nog de mogelijkheden van beroepszaken openstaan. Dat betekent dat het slachtoffer wederom geen verblijfsvergunning heeft en de definitieve veroordeling moet afwachten. Pas op het moment dat een verdachte veroordeeld is en geen beroepsmogelijkheden heeft, zal het slachtoffer definitief een verblijfsvergunning kunnen krijgen.¹⁸

H2.2: Het doel van de B9-regeling:

Het doel van de B9-regeling is dat de slachtoffers van mensenhandel in staat gesteld worden om aangifte te doen en daarbij de dreiging van onmiddellijke uitzetting weg te nemen.¹⁹ De B9-regeling is onderdeel van een grotere, integrale, aanpak om mensenhandel te bestrijden. Dit is op het moment een prioriteit bij politie en justitie.²⁰ Daarnaast heeft de B9-regeling nog twee doelstellingen, namelijk:

- Het bieden van faciliteiten voor de opsporing en vervolging van verdachten van mensenhandel.
- Het bieden van opvang en bescherming van de slachtoffers van mensenhandel.²¹

---

¹⁸ Interview Esmie Masselink, medewerkster CoMensha. Zie bijlage 1.

¹⁹ www.mensenhandel.nl/cms/docs/uitlegb9regeling.pdf

²⁰ www.mensenhandel.nl/cms/docs/uitlegb9regeling.pdf

²¹ www.b9-regeling.info/procureursgeneraal.pdf

De B9-regeling staat geregistreerd in de Vreemdelingencirculaire 2000 in hoofdstuk B9. Vandaar ook de benaming B9-regeling.

Een belangrijk gegeven is dat de B9-regeling niet alleen geldt voor de slachtoffers van mensenhandel, maar ook voor de getuigenaangever.²² De getuigenaangever is degene die werkzaam is in dezelfde sector als het slachtoffer. Ook kan het de persoon zijn die werkzaam is buiten deze sector, maar die wel kennis heeft van mensenhandel. De getuigenaangever kan vervolgens ook aanspraak maken op de B9-regeling. Deze regel maakt het doen van aangifte een minder grote stap en aantrekkelijker. Als niet alleen het slachtoffer aangifte doet, maar ook een getuige, bestaat er een grotere kans op succesvolle vervolging. De bedenktijd is echter niet van toepassing, aangezien de bedenktijd voor het slachtoffer bedoeld is om het slachtoffer uit de situatie te halen en een weloverwogen beslissing te maken tot aangifte. De verblijfsvergunning voor de getuigenaangever wordt verleend voor de duur van 1 jaar. Indien het OM in de tussentijd besluit dat de getuigenaangever niet meer nodig is voor onderzoek, meldt zij dit aan het Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND) en wordt de tijdelijke verblijfsvergunning ingetrokken. Tevens wordt van de getuigenaangever verwacht dat hij of zij vrijwillig en op eigen kracht het land verlaat.²³

H2.3: Wettelijke bepaling B9-regeling:

In de wet staat de B9-regeling als volgt beschreven:

“De verblijfsvergunning voor bepaalde tijd, bedoeld in [artikel 14 Vw](#), kan onder een beperking verband houdend met de vervolging van mensenhandel worden verleend, indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- a. de vreemdeling is slachtoffer van mensenhandel (zie [artikel 3.48, eerste lid, onder a, Vb](#));
- b. de vreemdeling heeft terzake aangifte gedaan of heeft op andere wijze medewerking verleend aan een strafrechtelijk opsporings- of vervolgingsonderzoek naar of berechting in feitelijke aanleg van de verdachte van het strafbare feit bedoeld in [artikel 273f van het WvSr](#); en

---

²² Artikel 17 lid 1 sub d Vreemdelingenwet.

²³ Artikel 3.48. lid 1, sub b, Vb. Zie ook bijlage.

- c. er is sprake van een strafrechtelijk opsporingsonderzoek of vervolgingsonderzoek naar of berechting in feitelijke aanleg van de verdachte van het strafbare feit waarvan de vreemdeling aangifte heeft gedaan of waaraan de vreemdeling op andere wijze medewerking heeft verleend.”²⁴

H2.4: Wat zijn de gevolgen van de B9-regeling voor de deelnemers?

De primaire gevolgen van de B9-regeling voor de deelnemers zijn als volgt:

De deelnemer krijgt:

- Recht op bescherming;
- Recht op opvang;
- Recht op medische bijstand;
- Recht op rechtsbijstand;
- De deelnemer wordt gezien als slachtoffer door de maatschappij. Gevolg hiervan is vaak dat de deelnemer niet meer geaccepteerd wordt door familie en haar gemeenschap.²⁵

Deze gevolgen zijn echter gekoppeld aan het doen van aangifte. De voorwaarde om deel te nemen aan de B9-regeling is namelijk wel dat er aangifte gedaan wordt. Gevolg van het feit dat het doen van aangifte een voorwaarde is voor het deelnemen aan de B9-regeling en daarbij dus het recht op bescherming, opvang etc. is dat er een juridisch vraagstuk ontstaat. In het Mensenhandelverdrag van de Europese Raad staat namelijk dat de hulpverlening aan slachtoffers niet afhankelijk gesteld mag worden aan de bereidheid tot medewerking aan een strafrechtelijk onderzoek. Dit vraagstuk wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk vijf.

Indien de vervolgingsprocedure doorlopen is en de verdachte is veroordeeld, krijgt de deelnemer:

- Een verblijfsvergunning voortgezet verblijf.
- Mogelijkheid een nieuw leven op te bouwen in Nederland.

---

²⁴ Vreemdelingen-circulaire 2000 B Hoofdstuk 9.

²⁵ Marjan Weijers en Lin Lap-Chew, *Trafficking in Women Forced Labour and Slavery-like Practices in Marriage, Domestic Labour and Prostitution*, Utrecht: Foundation Against Trafficking in Women 1999. Hoofdstuk 6.6 Returning home.

Indien de vervolgingsprocedure doorlopen is en de verdachte is niet veroordeeld, krijgt de deelnemer:

- Geen verblijfsvergunning voortgezet verblijf. Gevolg hiervan is dat de deelnemer geen rechtmatig verblijf heeft en een verblijfsvergunning moet proberen te verkrijgen op een andere manier, of terug moet naar het land van herkomst.
- Indien de deelnemer op geen enkele manier een verblijfsvergunning kan krijgen, moet zij het land verlaten. Dan kunnen er sociale gevolgen ontstaan. Deze gevolgen zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk vier.

Hoofdstuk 3: Wat zijn de mogelijkheden van slachtoffers van vrouwenhandel om in Nederland te blijven?

Zoals eerder beschreven zijn er voor slachtoffers van vrouwenhandel weinig mogelijkheden om in Nederland te blijven op basis van een verblijfsvergunning. Op het moment dat een verdachte veroordeeld wordt en de veroordeling ook daadwerkelijk definitief is, krijgt het slachtoffer een verblijfsvergunning. Hoe zit het dan met de slachtoffers, waarvan de verdachte niet wordt veroordeeld of vervolgd wordt? In dit hoofdstuk beschrijf ik de mogelijkheden van de slachtoffers, waarvan de verdachte niet veroordeeld is, om in Nederland te blijven.

De mogelijkheden voor een slachtoffer van vrouwenhandel, waarvan de verdachte niet veroordeeld is, zijn zeer beperkt. Het slachtoffer kan proberen een verblijfsvergunning aan te vragen op grond van andere redenen. Deze aanvraag is echter zeer ingewikkeld en wordt zelden gehonoreerd, aangezien voor die aanvraag zeer veel bewijs aangeleverd moet worden, wat heel ingewikkeld kan zijn. Het ligt aan de persoonlijke situatie van de aanvrager of een aanvraag toegekend wordt of niet.

Mogelijkheid 1:

Aanvraag verblijfsvergunning regulier op basis van een van de beperkingen zoals genoemd in artikel 3.4 lid 1 Vreemdelingenbesluit. Deze beperkingen zijn onder andere gezinshereniging, gezinsvorming, familiebezoek, de vervolging van mensenhandel, voortgezet verblijf of het ondergaan van medische behandeling. Indien deze verblijfsvergunning echter afgegeven zal worden, geldt die gedurende vijf jaar. Als het doel van het verblijf niet meer van toepassing is, zal de verblijfsvergunning ook ingetrokken worden.

Mogelijkheid 2:

Aanvraag verblijfsvergunning asiel op basis van een van de bepalingen genoemd in artikel 29 lid 1 Vreemdelingenwet 2000. Deze bepalingen zijn als volgt:
Een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd kan worden verleend indien de vreemdeling:

- een verdragsvluchteling is;

- gegronde redenen aannemelijk heeft gemaakt dat hij bij uitzetting een reëel risico loopt om te worden onderworpen aan folteren, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen;
- op grond van klemmende redenen van humanitaire aard in redelijkheid niet van de vreemdeling kan worden verlangd dat hij terugkeert naar het land van herkomst. Dit is ter beoordeling van de minister;
- voor wie terugkeer naar het land van herkomst van bijzondere hardheid zou zijn in verband met de situatie daar. Ook dit is ter beoordeling van de minister;
- die als echtgenoot of echtgenote of minderjarig kind feitelijk behoort tot het gezin van de vreemdeling die dezelfde nationaliteit heeft als die vreemdeling en gelijktijdig met deze vreemdeling Nederland is ingereisd dan wel nagereisd binnen drie maanden, nadat aan de vreemdeling de verblijfsvergunning voor bepaalde tijd is verleend;
- die als partner of als meerderjarig kind zodanig afhankelijk is van de vreemdeling dat hij om die reden behoort tot het gezin van deze vreemdeling, die dezelfde nationaliteit heeft als deze vreemdeling en gelijktijdig met de vreemdeling Nederland is ingereisd dan wel nagereisd binnen drie maanden nadat aan de vreemdeling een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd is verleend.

Ook hier zitten vaak haken en ogen aan aangezien er voor een dergelijke aanvraag veel bewijsmateriaal aangeleverd moet worden, wat deze vrouwen vaak niet hebben. Zo wordt er vaak gevraagd naar verklaringen van familie over of de vrouw wel of niet door hen opgevangen kan worden. De familie is meestal niet bereid, of in staat hierop reactie te geven. Ook heeft de aanvraag vaak betrekking op het feit dat de vrouwen slachtoffer geweest zijn van vrouwenhandel, maar aangezien de verdachte niet veroordeeld is, heeft het slachtoffer hier ook geen bewijs voor. Daarnaast is het voor een slachtoffer lastig te bewijzen, dat zij in het land van herkomst geen mogelijkheden heeft tot onderdak of werk. Hoe bewijs je dat? Het feit dat de vrouw deze bewijzen niet kan leveren, wil nog niet betekenen dat zij deze mogelijkheden ook wel heeft en dus, zonder die middelen, een heel moeilijk leven zal krijgen in land van herkomst.

Mogelijkheid 3:

Slachtoffers van vrouwenhandel kunnen ook een verblijfsvergunning aanvragen op grond van klemmende redenen van humanitaire aard. Dit is echter een langlopende procedure en eindigt zelden in toezegging.²⁶

H3.1: Standpunt CoMensha:

Het verblijfsrecht van een slachtoffer van vrouwenhandel hangt grotendeels af van de strafrechtelijke vervolging en veroordeling van de verdachte. Deze koppeling van de strafrechtelijke procedure en het verblijfsrecht van het slachtoffer brengt een negatief effect met zich mee. Ik heb een interview gehad met mevrouw Masselink. Mevrouw Masselink is een medewerkster van CoMensha en heeft daar de functie consulent mensenhandel en aandachtsfunctionaris regionale netwerken mensenhandel. In dit interview geeft mevrouw Masselink aan dat zaken vroeg in een van de eerste stadia al geseponneerd kunnen worden door de Officier van Justitie omdat er niet genoeg opsporingsindicaties zijn. Dit betekent dat het verblijfsrecht van het slachtoffer ingetrokken wordt. Daarnaast krijgt het slachtoffer geen bescherming meer, wat misschien wel heel hard nodig is, omdat de verdachte een dreiging kan vormen.

In de zevende rapportage van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel staat een casus beschreven dat dit beeld goed schetst. Deze vrouw had aangifte gedaan van vrouwenhandel. Ze had via de B9-regeling een verblijfsvergunning gekregen. Deze werd, nadat de verdachte was vrijgesproken, ingetrokken. De vrouw deed aanvraag verblijfsvergunning voortgezet verblijf. Deze aanvraag werd afgewezen, omdat er onvoldoende bewijs was voor haar aangedragen redenen voor verblijf. Volgens het IND was er onvoldoende bewijs dat de vrouw gevaar zou lopen in eigen land en de familie had geen schriftelijk bewijs ingediend dat zij niets meer met de vrouw te maken wilde hebben. Uit dit voorbeeld blijkt hoe ingewikkeld het is om een verblijfsvergunning te krijgen voor voortgezet verblijf. In 2008 zijn er van de 32 aanvragen voortgezet verblijf 20 verleend. Dat is niet eens echt weinig, maar wat interessant hierbij is, is dat de meeste aanvragen pas in de bezwaarfase werden verleend. Echter van deze aanvragen is niet bekend wat de redenen van de toewijzingen en afwijzingen zijn geweest. Wat wel bekend is, is dat vier van de

---

²⁶ www.mensenhandel.nl/cms/docs/uitlegb9regeling.pdf

aanvragen die toegekend zijn, de reden van toekenning de veroordeling van de verdachte is geweest.²⁷

H3.2: Conclusie:

De mogelijkheden voor slachtoffers van vrouwenhandel, waarvan de verdachte niet veroordeeld is, zijn beperkt. Zij kan proberen een verblijfsvergunning regulier aan te vragen of een verblijfsvergunning asiel. Deze mogelijkheden zijn echter zeer lastig aangezien de bewijsvoering voor de aanvragen zeer lastig zijn. Tenslotte kan het slachtoffer een aanvraag doen voor een verblijfsvergunning op grond van klemmende redenen van humanitaire aard. Dit is echter een langlopend proces met zelden een positieve uitkomst.

---

²⁷ Nationaal Rapporteur Mensenhandel, Mensenhandel - Zevende Rapportage van de Nationaal Rapporteur. Den Haag: BNRM 2009. Pagina 211, 212 en 213.

Hoofdstuk 4: Wat is het morele aspect omtrent het uitzetten van slachtoffers van vrouwenhandel, van wie de verdachte niet veroordeeld is, of in wiens zaak geen nader onderzoek heeft plaats gevonden wegens onvoldoende opsporingsindicatie?

In dit hoofdstuk gaat het om moraal, moreel oordeel en een moreel dilemma. Maar wat is dat nou eigenlijk allemaal? Die vraag beantwoord ik als eerste. Vervolgens ga ik in op de verschillende benaderingsmethoden die beschikbaar zijn om naar een dilemma te kijken en ga ik dieper in op die methoden.

H4.1: Moraal:

Wat is moraal, moreel oordeel en wat is een moreel dilemma?

“Moraal is het geheel van opvattingen, beslissingen en handelen waarmee mensen uitdrukken wat zij behoorlijk vinden.”²⁸

Moraal wordt gevormd door de waarden en normen die wij hanteren en waarmee wij ons eigen handelen en dat van anderen beïnvloeden. Daarbij komt de vraag kijken: ‘wat vinden wij juist handelen in een situatie?’

Een moreel oordeel is een oordeel over hoe mensen met elkaar omgaan. Je geeft aan wat je positief vindt en verwacht van de ander in de omgang met elkaar.²⁹ Een moreel dilemma is een dilemma, waarbij je een probleem en dilemma voorgeschoteld krijgt. Je moet een keuze maken in het dilemma tussen de mogelijkheden. Het maakt het een moreel dilemma, omdat het een moeilijke keuze is. Vaak valt er voor beide keuzes veel te zeggen en wat is dan moreel handelen? Er zijn verschillende manieren om een moreel dilemma te benaderen. Je hebt de volgende benaderingsmethoden:

- gevolgenethische benadering;
Bij deze benadering kijk je naar de gevolgen die beide alternatieven kunnen hebben en weeg je de gevolgen tegen elkaar af. Vervolgens kies je voor de handelwijze waarbij zo min mogelijk schade ontstaat voor de betrokkenen.
- beginselethische benadering;
Bij deze benadering staan niet de gevolgen centraal, maar de principes en uitgangspunten van de betrokken mensen. De regelgeving en in dit geval de

---

²⁸ Jan Ebskamp 2009, Basisboek beroepsethiek voor Social Work, Baarn, ThiemeMeulenhoff, pg. 10 en 11.

²⁹Wieger van Dalen, 2006, Basisboek ethiek, Houten, Wolters-Noordhoff Groningen, p 9.

wetten, die omtrent het onderwerp opgesteld zijn, staan centraal. Deze benadering wordt ook wel de rechten- en plichtenethiek genoemd.

- **zorgethische benadering;**
Bij deze benadering wordt er uitgegaan van de verbondenheid tussen mensen, dat mensen voor elkaar zorgen. De mens kan zorg geven, maar ook ontvangen. De zorg bestaat op basis van wederkerigheid en gelijkwaardigheid. Deze benadering is voor SJD'ers vaak van toepassing, aangezien van de SJD'er verwacht wordt dat je voor de cliënt zorgt, maar dat er wel een basis van wederkerigheid en gelijkwaardigheid bestaat.
- **deugdethische benadering;**
Bij deze benadering moeten de intenties en motieven van degene die handelt goed zijn. Mensen worden geacht goed te zijn en te handelen. Bij de deugdenethiek gaat het om wat voor mens je wilt zijn. Het gaat niet om gevolgen of rechten en plichten.
- **hermeneutische benadering.**
Bij deze benadering gaat het niet zozeer om een van de andere soorten benaderingen, maar meer om jouw ervaringen als persoon en de context waarbinnen jijzelf werkt. Deze benadering zoekt naar de betekenis van het verhaal. Je kijkt vanuit de morele ervaringen en probeert daarbij de verborgen en zichtbare overtuigingen te zoeken en te vergelijken met de eerdere ervaringen.³⁰

Vanuit deze benaderingen is het mogelijk om te kijken naar een moreel dilemma. Nu is het natuurlijk de vraag vanuit welke benadering je het morele dilemma moet bekijken. In het kader van mijn scriptie zal ik vanuit de benaderingen naar het morele dilemma kijken.

H4.2: Gevolgenethische benadering, beginsethische benadering, deugdethische benadering en de hermeneutische benadering:

Gevolgethische benadering:

Bij de gevolgenethische benadering kijk je puur en alleen naar wat de gevolgen zijn van de beslissing die jij neemt.

---

³⁰ Jan Ebskamp 2009, Basisboek beroepsethiek voor Social Work, Baarn, ThiemeMeulenhoff, Hoofdstuk 3 Verschillende manieren van ethisch denken.

Gevolgen, die kunnen optreden voor de slachtoffers van vrouwenhandel, beschrijf ik hieronder. Ik maak een onderscheid tussen de materiele en immateriële gevolgen.

Materiele gevolgen:

- geen verdiensten of perspectief op toekomstig werk;
- schulden die niet afbetaald kunnen worden;
- geen woonmogelijkheden.

Zonder hulp van familie, de gemeenschap en zonder financiële mogelijkheden heeft de vrouw weinig kans op onderdak.

- geen medische hulp;
- terugkeer naar prostitutie vanwege de weinige mogelijkheden;
Indien de vrouw zo weinig mogelijkheden heeft is de kans aanwezig dat zij zich gedwongen voelt om terug te keren naar de prostitutie om op die manier toch nog geld te verdienen en te kunnen leven.
- risico om weer in de handen te vallen van een handelaar;

Immateriële gevolgen:

- psychische problemen;
- medische of gezondheidsproblemen;
- afwijzing door de gemeenschap;

Afwijzing door de gemeenschap komt voor, omdat de vrouwen gezien worden als prostituee. Prostitutie is zeer beschamend in de meeste landen waar de vrouwen vandaan komen en derhalve wil de gemeenschap vaak niets meer met de vrouwen te maken hebben.

- afwijzing door familie;
Afwijzing door de familie is vaak een gevolg van afwijzing door de gemeenschap. Doordat de vrouw als prostituee wordt gezien, is zij een vorm van schaamte voor de familie. De familie moet haar dan afstoten om nog gerespecteerd te worden door de gemeenschap. Zij kunnen zich niet meer met de vrouw inlaten.
- represailles vanuit de criminele netwerken;
Indien de criminele organisatie in het land van herkomst de vrouw geronseld heeft, bestaat het risico op represailles. De vrouw heeft immers aangifte gedaan en is 'ontsnapt' uit de organisatie.³¹

---

³¹ Marjan Weijers en Lin Lap-Chew, *Trafficking in Women Forced Labour and Slavery-like Practices in Marriage, Domestic Labour and Prostitution*, Utrecht: Foundation Against Trafficking in Women 1999. Hoofdstuk 6.6 Returning home.

De gevolgen, die hierboven staan beschreven, hoeven uiteraard niet allemaal op te treden. Het risico dat enkele van de gevolgen optreden, is echter groot. De reden hiervoor is dat de vrouwen vaak geen contact meer hebben gehad met de familie sinds zij in de handen van de handelaar terecht gekomen zijn. De familie ziet de vrouw als prostituee en dus als een schaamte voor de familie.

Beginselethische benadering:

Bij de beginselethische benadering kijk je naar de principes en uitgangspunten van de betrokken mensen. In dit geval wordt er gekeken naar de regelgeving en de wetten die opgesteld zijn.

De vrouwen krijgen een kans om in het land te blijven door aangifte te doen en mee te werken aan de vervolging van de verdachte. Indien dit niet positief uitpakt, hebben zij nog de mogelijkheden zoals die beschreven staan in hoofdstuk drie. Pakt dit ook niet positief uit, dan zijn er geen mogelijkheden meer. De regels zijn nageleefd en volgens de letter van de wet moeten de vrouwen uitgezet worden. Je kunt het echter niet zo simpel stellen. Er wordt, volgens de beginselethische benadering, ook naar de achterliggende gedachte van de wet gekeken en hoe de wet geïnterpreteerd kan worden. In dit geval wordt er naar de B9-regeling gekeken en gesteld dat, indien de verdachte veroordeeld is, bewezen wordt dat het slachtoffer een slachtoffer is. In dat geval mag een slachtoffer een verblijfsvergunning ontvangen, in andere gevallen niet.

Zorgethische benadering:

Indien er vanuit de zorgethische benadering gekeken wordt naar het dilemma kun je stellen dat er voor de slachtoffers gezorgd moet worden. De slachtoffers hebben hulp en ondersteuning nodig en daar kunnen wij bij helpen. De zorg bestaat wel uit wederkerigheid en gelijkheid. In dit geval kun je de wederkerigheid zien als de bereidheid tot aangifte van de slachtoffers. De slachtoffers die aangifte hebben gedaan tegen een verdachte krijgen in ruil daarvoor zorg. Deze zorg bestaat uit bescherming, opvang, rechtsbijstand en medische hulp. Ga je echter verder kijken, kan je zien dat vanuit de zorgethische benadering niet genoeg zorg verleend wordt indien de verdachte niet veroordeeld wordt. De B9-regeling houdt namelijk op nadat een verdachte niet veroordeeld of vervolgd wordt. Dan heeft het slachtoffer dus geen recht meer op zorg in welke vorm dan ook. Bij de zorgethische benadering mag wederkerigheid verwacht worden, maar het zorgen voor elkaar staat centraal. In dit geval wordt er dan helemaal niet voor het slachtoffer gezorgd.

Deugdethische benadering:

Bij de deugdethische benadering hangt het helemaal af van de handelaar. De handelaar wordt geacht goed en juist te handelen. Vanuit een goede mentaliteit en datgene te doen dat juist is. Maar wat is juist in dit geval? Is het de intentie van de handelaar om de regels na te leven of om te individualiseren en te kijken per persoon welke beslissing juist is? Deze benadering is lastig bij de B9-regeling aangezien er niet veel discretionaire ruimte is om je als SJD'er te bewegen. De B9-regeling is zo opgesteld, dat de deelnemer aan het eind van de procedure een verblijfsvergunning krijgt, indien de verdachte veroordeeld is. Is de verdachte niet veroordeeld? Dan krijgt de deelnemer geen verblijfsvergunning, in ieder geval niet op basis van de B9-regeling.

Hermeneutische benadering:

Ook hierbij gaat het om de handelaar zelf. Wat zijn de ervaringen geweest van de handelaar in het verleden en in welke context werkt de handelaar? Heeft hij veel ervaring met dit soort zaken en zijn de ervaringen positief of negatief geweest? Het gaat bij deze benadering derhalve om de eerdere ervaringen, die de handelaar gehad heeft op dit gebied. Het verschil tussen de deugdethische benadering en de hermeneutische benadering zit hem in het handelen van de handelaar. Bij de deugdethische benadering wordt de handelaar geacht goed en juist te handelen. Bij de hermeneutische benadering handelt de handelaar vanuit zijn eigen, eerdere, ervaringen.

In het kader van mijn scriptie zie ik de morele aspecten als aspecten die spelen rondom uitzetting van de vrouwen, waarmee wij rekening moeten houden. Vinden wij het moreel verantwoord en geoorloofd dat deze vrouw uitgezet wordt?

Zoals eerder gesteld komt er veel bij kijken bij een uitzetting van slachtoffers van vrouwenhandel. Deze vrouwen zijn vaak onder het voorwendsel van een beter leven naar Nederland gekomen om vervolgens uitgebuit te worden door handelaren. De uitbuiting zelf heeft veel gevolgen voor de vrouw. Psychische en medische consequenties kunnen van toepassing zijn. Indien het slachtoffer aangifte gedaan heeft en de verdachte wordt niet veroordeeld, kan zij op andere manieren proberen om in Nederland te blijven. De mogelijkheden hiervoor zijn beschreven in het voorgaande hoofdstuk. Mochten die mogelijkheden niet voordelig uitpakken, wordt de vrouw uitgezet naar land van herkomst.

H4.3: Welke benaderingsmethode hanteerde de politiek bij het in leven roepen van de B9-regeling?

Het doel van de B9-regeling was als volgt:

Slachtoffers van mensenhandel in staat stellen om aangifte te doen en daarbij de dreiging van onmiddellijke uitzetting weg te nemen.

Daarnaast heeft de B9-regeling nog twee doelstellingen, namelijk:

- Het bieden van faciliteiten voor de opsporing en vervolging van verdachten van mensenhandel.
- Het bieden van opvang en bescherming van de slachtoffers van mensenhandel.

Met deze doelen is de B9-regeling opgesteld. Als je naar deze doelen kijkt, kan je stellen dat de B9-regeling vanuit een combinatie van benaderingsmethoden ontstaan is. Het doel van het bieden van faciliteiten voor de opsporing en vervolging van de verdachten gaat voornamelijk om de beginselethische benadering. Welke regelgeving is opgesteld? Daarnaast is de B9-regeling bedoeld om zorg te verlenen aan de slachtoffers. Dit kan vanuit de zorgethische benadering verklaard worden. Alleen moet je je afvragen of de uitwerking van de B9-regeling wel is zoals in eerste instantie bedoeld werd. Het deelnemen aan de B9-regeling is namelijk afhankelijk gesteld aan de bereidheid tot aangifte. Is het slachtoffer niet bereid aangifte te doen? Dan heeft zij ook geen recht op zorg. Is dat de bedoeling geweest?

Doordat de opvang, verblijf en zorg afhankelijk worden gesteld van de bereidheid tot aangifte, moet je je afvragen of de uitkomst wel goed en positief is. GroenLinks stelt het volgende in een debat dat plaatsvond op 13 juli 2009:

"Allereerst is er het uitgangspunt van de B9-regeling. Voor GroenLinks staat de humanitaire benadering voorop. Opvang en verblijf mogen niet afhankelijk gesteld worden van het doen van aangifte en van medewerking aan een strafprocedure. De angst van slachtoffers voor represailles kan hen weerhouden van medewerking, maar dat maakt hen niet minder tot slachtoffer. Slachtoffers van mensenhandel moeten, hoe moeilijk dat ook is, zo snel mogelijk worden herkend en erkend. Voorkomen moet worden dat pas in de vreemdelingendetentie wordt vastgesteld dat een illegaal een slachtoffer is. Dan is al de nodige tijd verstreken, met alle gevolgen voor het slachtoffer van dien. De signalering van slachtoffers met het oog op hun belangen is dus van het grootste belang. Daarom is het goed dat de

voorlichtingsactiviteiten van de medewerkers van de DJI, die Justitie samen met BlinN onderneemt, worden uitgebreid. Er moet structureel en regelmatig getraind worden in het herkennen van slachtoffers, maar daarnaast lijkt het ook bijzonder zinvol om niet alleen politie- en justitiefunctionarissen in te zetten, maar ook non-gouvernementele organisaties hierbij te betrekken. Slachtoffers lijken vaak door de politie afgeschrikt te worden en vertrouwen organisaties zoals BlinN vaak eerder. Daar moet dus ook aan gewerkt worden."³²

---

³² Zie e-mail GroenLinks in bijlage 2.

H5: Wat is het juridische aspect omtrent het uitzetten van slachtoffers van vrouwenhandel, van wie de verdachte niet veroordeeld is, of in wiens zaak geen nader onderzoek heeft plaats gevonden wegens onvoldoende opsporingsindicatie?

Naast het morele aspect moet er uiteraard ook naar het juridische aspect gekeken worden rondom het uitzetten van slachtoffers van vrouwenhandel van wie de verdachte niet veroordeeld is. Wat is het doel geweest van de B9-regeling en wordt dit doel ook behaald? Waarom worden deze vrouwen uitgezet?

H5.1: Het doel van de B9-regeling:

Zoals eerder aangegeven in hoofdstuk twee is het doel van de B9-regeling dat slachtoffers van mensenhandel sneller en vaker aangifte doen en dat daarbij de dreiging van onmiddellijke uitzetting weggenomen wordt. Ook is de B9-regeling bedoeld om faciliteiten te bieden voor opsporing en vervolging van de verdachten en tenslotte biedt de B9-regeling ook opvang en bescherming voor slachtoffers van mensenhandel.

Deze doelen worden gerealiseerd. Een slachtoffer van vrouwenhandel kan aangifte doen en vanaf dat moment is de dreiging van uitzetting, tijdelijk, niet aanwezig. Ook krijgt zij de mogelijkheid tot opvang en bescherming. Een beperking van deze doelen is echter wel dat dit allemaal tijdelijke opties zijn. Zodra de B9-regeling stopgezet wordt, zijn de opties ook niet meer aanwezig.

CoMensha geeft aan dat de B9-regeling in eerste instantie een goede manier geweest is om slachtoffers met een niet-Nederlandse nationaliteit in veiligheid te brengen en de mogelijkheid te geven om tot rust te komen en na te denken over het feit of zij aangifte willen doen. Ook kunnen ze dan nadenken over de risico's die verbonden zijn aan het aangifte doen. Echter nu de regeling een aantal jaren gebruikt wordt, wordt nu ook duidelijk dat het niet altijd een sympathieke regeling is voor de slachtoffers. Reden hiervoor is dat de regeling gekoppeld is aan de mate waarin de strafrechtelijke vervolging succesvol is of niet.³³

---

³³ Interview Esmie Masselink, medewerkster CoMensha. Zie bijlage 1.

H5.2: Waarom krijgen slachtoffers van vrouwenhandel, waarvan de verdachte niet veroordeeld is, geen verblijfsvergunning?

Het ligt niet zo simpel dat slachtoffers van vrouwenhandel, waarvan de verdachte niet veroordeeld is, zomaar uitgezet worden. Een slachtoffer waarvan de verdachte niet veroordeeld is, heeft immers de mogelijkheden die beschreven staan in hoofdstuk drie om in Nederland te kunnen blijven. Waarom krijgt een slachtoffer, waarvan de verdachte niet veroordeeld is, dan geen verblijfsvergunning na de B9-regeling zoals de slachtoffers waarvan de verdachte wel veroordeeld is? Omdat niet bewezen is dat zij ook daadwerkelijk slachtoffer is. De verdachte is immers niet veroordeeld. Mevrouw Masselink bevestigt deze gedachte in het interview.³⁴ Helaas is deze gedachte achter de B9-regeling niet terug te vinden in literatuur.

Ook moet je je bedenken dat niet zomaar iedereen een verblijfsvergunning moet kunnen krijgen. Er zijn immers regels waaraan men zich moet houden. Als we iedereen die aangifte doet van mensenhandel zomaar een verblijfsvergunning geven is het einde zoek. Wie geef je wel een vergunning en wie niet? Dat onderscheid hebben ze gemaakt op basis van wie de verdachte wel veroordeeld wordt en van wie niet.

H5.3: Juridisch geoorloofd?

De Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken heeft in samenwerking met CoMensha in februari 2009 een advies omtrent de B9-regeling uitgedaan naar Staatssecretaris van Justitie, mevrouw Albayrak omtrent de B9-regeling. Zij stelden een aantal wijzigingen voor omtrent de B9-regeling. Ook werd het volgende door de Adviescommissie geconstateerd:

“Na de bedenktijd hebben zij dus geen recht op opvang en hulpverlening van de overheid en vallen zij buiten het beschermingsregime van de B9-regeling. Hiermee wordt geen recht gedaan aan de uitzonderlijke situatie waarin deze vreemdelingen verkeren. De adviescommissie vreemdelingenzaken is ook van mening dat het beleid op dit punt niet in overeenstemming is met het Mensenhanderverdrag van de Raad van Europa (RvE), dat bepaalt dat hulpverlening aan slachtoffers niet afhankelijk mag worden gesteld van hun bereidheid mee te werken aan een

---

³⁴ Interview Esmie Masselink, medewerkster CoMensha. Zie bijlage 1.

strafrechtelijk onderzoek.”³⁵

De ACVZ stelt dus dat het juridisch gezien niet correct is dat de regeling op die manier is ingericht. De bescherming van slachtoffers hangt af van de bereidheid tot aangifte. Dit zou niet mogen volgens de ACVZ. Uit het Mensenhandelverdrag blijkt dat hulpverlening aan slachtoffers niet afhankelijk mag zijn van de bereidheid tot meewerken aan een strafrechtelijk onderzoek. Tot nu toe is dit wel het geval en is de voorwaarde van de bereidheid tot aangifte en meewerking aan strafrechtelijke vervolging aanwezig. Indien een slachtoffer niet bereid is mee te werken, krijgt zij geen hulpverlening. Staatssecretaris Albayrak heeft zelf om dit advies gevraagd en het advies is uiteindelijk niet overgenomen.

Uit de ‘tabel van voorgestelde maatregelen in de rapporten BLinN en ACVZ inzake Mensenhandel’, blijkt dat het voorstel om de koppeling van de bereidheid tot aangifte en het recht op opvang en bescherming los te koppelen, niet overgenomen wordt.³⁶ Het voorstel wordt niet overgenomen ondanks het feit dat de koppeling volgens het Mensenhandelverdrag van de Europese Raad niet mogelijk is.

GroenLinks, BLinN en het ACVZ pleiten voor een systeem waarin het slachtofferschap gekoppeld is aan het deelnemen aan de B9-regeling in plaats van de bereidheid tot aangifte.

H5.4: Conclusie:

De juridische doelen, die gesteld zijn voor de B9-regeling, worden gerealiseerd. Echter blijkt na enkele jaren dat de B9-regeling geen sympathieke regeling is voor niet-Nederlandse slachtoffers van mensenhandel. Reden hiervoor is de koppeling van bereidheid tot aangifte en de bescherming, opvang en (tijdelijk) verblijfsrecht.

Slachtoffers, waarvan de verdachte niet veroordeeld wordt, krijgen geen verblijfsvergunning naar aanleiding van de B9-regeling. Zo simpel is het echter niet gesteld. Ze hebben de mogelijkheden tot verblijf genoemd in hoofdstuk drie.

---

³⁵ Advies ‘De mens beschermd en de handel bestreden’, uitgebracht aan de staatssecretaris van Justitie. februari 2009. ACVZ.

³⁶

[https://zoek.officielebekendmakingen.nl/zoeken/resultaat/?zkt=Uitgebreid&pst=ParlementaireDocumenten&vrt=tabel+van+voorgestelde+maatregelen+in+de+rapporten+BLinN+en+ACVZ+inzake+Mensenhandel&zkd=InDeGeh
eleText&dpr=Alle&spd=20080101&epd=20090101&sdt=DatumPublicatie&ap=&pnr=1&rpp=10](https://zoek.officielebekendmakingen.nl/zoeken/resultaat/?zkt=Uitgebreid&pst=ParlementaireDocumenten&vrt=tabel+van+voorgestelde+maatregelen+in+de+rapporten+BLinN+en+ACVZ+inzake+Mensenhandel&zkd=InDeGeh
eleText&dpr=Alle&spd=20080101&epd=20090101&sdt=DatumPublicatie&ap=&pnr=1&rpp=10)
Tabel.

Ook moet rekening worden gehouden met het feit dat we niet zomaar iedereen een verblijfsvergunning kunnen geven, dan blijf je aan de gang. De grens is nu gesteld bij de slachtoffers waarvan de verdachte wel wordt veroordeeld en de slachtoffers waarvan de verdachte niet wordt veroordeeld.

Er staan wel juridische vraagtekens bij de koppeling tussen bereidheid tot aangifte en de bescherming van de slachtoffers. Volgens het Mensenhandelverdrag van de Raad van Europa mag de hulpverlening aan slachtoffers niet afhankelijk zijn van de bereidheid mee te werken aan een strafrechtelijk onderzoek. Tot nog toe is dit wel het geval.

Mijn visie:

Omtrent het uitzetten van slachtoffers van vrouwenhandel spelen meerdere morele aspecten.

Ik vind het moreel gezien niet correct dat wij van de slachtoffers volledige medewerking verwachten bij het opsporen en het vervolgen van de verdachte en vervolgens als de veroordeling niet lukt, dat de vrouwen uitgezet worden. Dat is in mijn ogen zeer dubbel. Er zijn veel redenen waarom een verdachte niet veroordeeld wordt. Dit kan te maken hebben met te weinig bewijs, geen vooruitzicht op veroordeling of simpelweg dat de verdachte niet gevonden wordt. Het slachtoffer kan hier niets aan veranderen. Zij heeft haar volledige medewerking verleend en toch zegt justitie op dat moment dat het niet genoeg is geweest en moet de vrouw uitgezet worden.

Het probleem bij zo'n dilemma is dat alle partijen vanuit een andere benaderingsmethode kijken. De politiek kijkt voornamelijk vanuit de beginselmethode. Wat is de regelgeving omtrent de problematiek? Die regelgeving moet aangehouden worden.

CoMensha kijkt voornamelijk vanuit de zorgethische methode. De slachtoffers hebben zorg nodig en deze zorg mag niet afhankelijk gesteld worden van de bereidheid tot aangifte.

Ik kijk voornamelijk vanuit de gevolgenethische benadering. Ik vind de gevolgen die kunnen spelen voor een slachtoffer, dat uitgezet wordt, zwaar meetellen. Ik zou er veel moeite mee hebben de kennis te hebben dat er gevolgen kunnen optreden en ik daar niets tegen kan doen. Zoals eerder gesteld in dit hoofdstuk bij de gevolgethische benadering kunnen de gevolgen die optreden zeer ernstig zijn. Als je vanuit de gevolgenethische benadering gaat kijken, kom je al snel op het oordeel dat

de gevolgen die op kunnen treden een te groot risico opleveren voor de vrouwen. Niet alleen materiele gevolgen kunnen ontstaan, maar ook de genoemde immateriële gevolgen. Vanuit de gevolgenethische benadering zou je kunnen bepalen, dat jij die gevolgen niet wil zien ontstaan voor de vrouwen en ze derhalve de kans wil geven om in het land te blijven.

Ook vind ik het ook niet terecht dat we de bereidheid tot aangifte koppelen aan het recht op bescherming en opvang. Deze koppeling is volgens het

Mensenhandelverdrag van de Europese Raad juridisch niet eens mogelijk.

CoMensha geeft aan dat zij vinden dat er een ander systeem moet komen omtrent het eventuele verblijfsrecht van de slachtoffers. CoMensha vertelt dat zij een systeem zouden willen zien dat vergelijkbaar is met de asielprocedure. Er moet een goed systeem komen, waarin de slachtoffers recht op bescherming en verblijf kunnen krijgen, maar dat recht moet losgekoppeld worden van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging. CoMensha besteedt hier veel aandacht en tijd aan.

Conclusies: Op welk gebied is de B9-regeling succesvol en welke (on)gewenste gevolgen heeft de regeling voor de deelnemers?

In dit hoofdstuk ga ik mijn hoofdvraag beantwoorden, namelijk de vraag: 'Op welk gebied is de B9-regeling succesvol en welke (on)gewenste gevolgen heeft de regeling voor de deelnemers?'

Dit doe ik aan de hand van mijn eerder beantwoorde deelvragen, het interview met mevrouw Masselink, de reactie van GroenLinks op mijn e-mail en mijn eigen visie die ik in het voorgaande hoofdstuk beschreven heb. Tenslotte beschrijf ik mijn doelstelling en of ik die behaald heb.

Op welk gebied is de B9-regeling succesvol?

De B9-regeling heeft als doel dat slachtoffers van mensenhandel sneller en vaker aangifte doen en dat daarbij de dreiging van onmiddellijke uitzetting weggenomen wordt. Ook is de B9-regeling bedoeld om faciliteiten te bieden voor opsporing en vervolging van de verdachten en tenslotte biedt de B9-regeling ook opvang en bescherming voor slachtoffers van mensenhandel.

Deze doelen worden, in eerste instantie, ook behaald. Slachtoffers durven sneller aangifte te doen en de onmiddellijke dreiging van uitzetting wordt weggenomen. Echter doordat de opvang en verblijf afhankelijk worden gesteld van de bereidheid tot aangifte, moet je je afvragen of de uitkomst wel goed en positief is. GroenLinks stelt het volgende in een debat dat plaatsvond op 13 juli 2009:

"Allereerst is er het uitgangspunt van de B9-regeling. Voor GroenLinks staat de humanitaire benadering voorop. Opvang en verblijf mogen niet afhankelijk gesteld worden van het doen van aangifte en van medewerking aan een strafprocedure. De angst van slachtoffers voor represailles kan hen weerhouden van medewerking, maar dat maakt hen niet minder tot slachtoffer. Slachtoffers van mensenhandel moeten, hoe moeilijk dat ook is, zo snel mogelijk worden herkend en erkend. Voorkomen moet worden dat pas in de vreemdelingendetentie wordt vastgesteld dat een illegaal een slachtoffer is. Dan is al de nodige tijd verstreken, met alle gevolgen voor het slachtoffer van dien. De signalering van slachtoffers met het oog op hun belangen is dus van het grootste belang. Daarom is het goed dat de voorlichtingsactiviteiten van de medewerkers van de DJI, die Justitie samen met BlinN onderneemt, worden uitgebreid. Er moet structureel en regelmatig getraind

worden in het herkennen van slachtoffers, maar daarnaast lijkt het ook bijzonder zinvol om niet alleen politie- en justitiefunctionarissen in te zetten, maar ook non-gouvernementele organisaties hierbij te betrekken. Slachtoffers lijken vaak door de politie afgeschrikt te worden en vertrouwen organisaties zoals BlinN vaak eerder. Daar moet dus ook aan gewerkt worden."³⁷

Uit de tabel van voorgestelde maatregelen in de rapporten BLinN en ACVZ inzake Mensenhandel, blijkt dat het voorstel om de koppeling van de bereidheid tot aangifte en het recht op opvang en bescherming los te koppelen, niet overgenomen wordt.³⁸ Het voorstel wordt niet overgenomen ondanks het feit dat de koppeling volgens het Mensenhanderverdrag van de Europese Raad niet mogelijk is. GroenLinks, BLinN en het ACVZ pleiten voor een systeem waarin het slachtofferschap gekoppeld is aan het deelnemen aan de B9-regeling in plaats van de bereidheid tot aangifte.

Daarnaast moet je ook kijken naar het feit dat het permanente verblijfsrecht van het slachtoffer gekoppeld is aan de (eventuele) succesvolle vervolging van de verdachte. Het slachtoffer krijgt een permanente verblijfsvergunning, indien de verdachte veroordeeld wordt. Indien de verdachte niet veroordeeld wordt, krijgt het slachtoffer geen verblijfsvergunning. Het systeem is zo opgesteld vanuit de beginslethetische benadering. Zo zijn de regels en de achterliggende gedachte hierbij is dat, indien de verdachte veroordeeld wordt, bewezen is dat het slachtoffer een slachtoffer is. Is dit iets dat we in stand willen houden? Het slachtoffer kan, zoals eerder gesteld, slachtoffer zijn ook al is een verdachte niet veroordeeld. Als het systeem opgesteld wordt, zoals eerder gesteld, dat het slachtofferschap een voorwaarde is voor het deelnemen aan de B9-regeling, heb je, voordat de vervolging begint, al vastgesteld wie slachtoffer is en wie niet. Deze maatstaf zou dan ook gebruikt kunnen worden voor wie een verblijfsvergunning krijgt aan het eind van de rit en wie niet. Deze beslissing kan dan genomen worden op basis van slachtofferschap.

---

³⁷ Zie e-mail GroenLinks in bijlage 2.

³⁸

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/zoeken/resultaat/?zkt=Uitgebreid&pst=ParlementaireDocumenten&vrt=tabel+van+voorgestelde+maatregelen+in+de+rapporten+BlinN+en+ACVZ+inzake+Mensenhandel&zkd=InDeGeheleText&dpr=Alle&spd=20080101&epd=20090101&sdt=DatumPublicatie&ap=&pnr=1&rpp=10>
Tabel.

Welke (on)gewenste gevolgen heeft de B9-regeling voor de deelnemers?

Zoals gesteld in hoofdstuk twee heeft de regeling de volgende gevolgen:

De primaire gevolgen van de B9-regeling voor de deelnemers zijn als volgt:

De deelnemer krijgt:

- Recht op bescherming;
- Recht op opvang;
- Recht op medische bijstand;
- Recht op rechtsbijstand;
- De deelnemer wordt gezien als slachtoffer door de maatschappij. Gevolg hiervan is vaak dat de deelnemer niet meer geaccepteerd wordt door familie en haar gemeenschap.³⁹

Deze gevolgen zijn echter gekoppeld aan het doen van aangifte. Doordat het doen van aangifte gekoppeld is aan de rechten, zoals hierboven genoemd, ontstaat een juridisch probleem. Het recht op bescherming en opvang mag namelijk, volgens het Mensenhandelverdrag van de Europese Raad, niet afhankelijk zijn van de bereidheid tot aangifte.

Indien de vervolgingsprocedure doorlopen is en de verdachte is veroordeeld, krijgt de deelnemer:

- Een verblijfsvergunning voortgezet verblijf.
- Mogelijkheid een nieuw leven op te bouwen in Nederland.

Indien de vervolgingsprocedure doorlopen is en de verdachte is niet veroordeeld, krijgt de deelnemer:

- Geen verblijfsvergunning voortgezet verblijf. Gevolg hiervan is dat de deelnemer geen rechtmatig verblijf heeft en een verblijfsvergunning moet proberen te verkrijgen op een andere manier, of terug moet naar het land van herkomst.
- Indien de deelnemer op geen enkele manier een verblijfsvergunning kan krijgen, moet zij het land verlaten. Dan kunnen er sociale gevolgen ontstaan. Deze gevolgen uitgewerkt in hoofdstuk vier.

---

³⁹ Marjan Weijers en Lin Lap-Chew, *Trafficking in Women Forced Labour and Slavery-like Practices in Marriage, Domestic Labour and Prostitution*, Utrecht: Foundation Against Trafficking in Women 1999. Hoofdstuk 6.6 Returning home.

Gewenste gevolgen:

- Recht op bescherming;
- Recht op opvang;
- Recht op medische bijstand;
- Recht op rechtsbijstand
- Een verblijfsvergunning voortgezet verblijf.
- Mogelijkheid een nieuw leven op te bouwen in Nederland.

Ongewenste gevolgen:

- Juridisch ongeoorloofde koppeling van bereidheid tot aangifte en recht op bescherming en opvang;
- Geen verblijfsvergunning voortgezet verblijf.
- Afwijzing van familie.
- Sociale gevolgen genoemd in hoofdstuk vier.

Mijn doelstelling:

Mijn doelstelling was als volgt:

Een analyse maken van de B9-regeling en de (on)gewenste gevolgen voor de deelnemers onderzoeken. Tenslotte wil ik vanuit die analyse een (aantal) aanbevelingen doen omtrent het, eventuele, aanpassen van de regeling.

In mijn ogen heb ik een goede analyse kunnen maken van de B9-regeling en goed de gevolgen op een rijtje kunnen zetten. De analyse heb ik uiteindelijk gemaakt door in dit hoofdstuk de vraag te beantwoorden op welk gebied de regeling succesvol is geweest. Ik heb de analyse kunnen maken door literatuurstudie en het interview dat ik met mevrouw Masselink van CoMensha heb gedaan. Aan de hand van het onderzoek en de analyse ga ik in het volgende hoofdstuk de aanbevelingen beschrijven.

Aanbevelingen:

Aan de hand van mijn onderzoek doe ik de volgende aanbevelingen:

-Wijzig de koppeling van de bereidheid tot aangifte en de mogelijkheid van deelnemen aan de B9-regeling.

De koppeling van de bereidheid tot aangifte en de mogelijkheid tot deelnemen aan de regeling zorgt voor een negatief effect. Indien het slachtoffer deelneemt aan de B9-regeling, heeft zij pas recht op opvang en bescherming. Zoals eerder gesteld is dit juridisch gezien niet mogelijk. Volgens het Mensenhandelverdrag van de Europese Raad mag het recht op bescherming en opvang niet afhankelijk gesteld worden van de bereidheid tot aangifte. Een voorwaarde voor de deelname aan de B9-regeling is de bereidheid tot aangifte.

-Stel het slachtofferschap als voorwaarde aan deelname aan de B9-regeling.

Indien het slachtofferschap als voorwaarde gesteld wordt aan het deelnemen aan de B9-regeling, is de koppeling van de bereidheid tot aangifte niet meer nodig en is de juridische onmogelijkheid niet meer van toepassing.

CoMensha en BLinN zijn voorstander van het voorstel om het slachtofferschap als voorwaarde te stellen voor de deelname aan de B9-regeling.

-Wijzig de koppeling van het permanente verblijfsrecht van de deelnemer aan de B9-regeling en de succesvolle vervolging van de verdachte.

Deze koppeling maakt het voor sommige slachtoffers zeer lastig om in Nederland te kunnen verblijven. Veel zaken komen niet tot een vervolging en indien er vervolging plaatsvindt, komt het geregeld voor dat de verdachte vrijgesproken wordt omdat er bijvoorbeeld onvoldoende bewijs is. Indien de vorige twee aanbevelingen aangenomen worden, is het slachtofferschap in de zaken al bewezen en kan het vrij simpel vastgesteld worden wie een verblijfsvergunning mag ontvangen en wie niet.

Samenvatting:

In het eerste hoofdstuk beschrijf ik de verschillende termen die voor vrouwenhandel gebruikt worden, tenslotte beschrijf ik de term die ik gebruik voor mijn scriptie. De term vrouwenhandel die ik gebruik voor mijn scriptie, wil ik als volgt omschrijven: Vrouwenhandel: de handel in niet-Nederlandse vrouwen met het oog op verdiensten aan prostitutie. De vrouw kan zowel vrijwillig als niet vrijwillig zijn. Dit betekent dat zelfs als de vrouw vrijwillig meewerkt aan de prostitutie dat de handel alsnog strafbaar is. In mijn scriptie gaat het om de illegale niet-Nederlandse vrouw.

Het tweede hoofdstuk gaat over de B9-regeling. Hoe zit de regeling in elkaar, hoe werkt het en wat is het doel van de regeling? Tenslotte beschrijf ik de gevolgen die de regeling heeft voor de deelnemers. Het doel van de B9-regeling is dat de slachtoffers van mensenhandel in staat gesteld worden om aangifte te doen en daarbij de dreiging van onmiddellijke uitzetting te verwijderen.⁴⁰ De B9-regeling is onderdeel van een grotere, integrale, aanpak om mensenhandel te bestrijden. Dit is op het moment een prioriteit bij politie en justitie.⁴¹

Daarnaast heeft de B9-regeling nog twee doelstellingen, namelijk:

- Het bieden van faciliteiten voor de opsporing en vervolging van verdachten van mensenhandel.
- Het bieden van opvang en bescherming van de slachtoffers van mensenhandel.⁴²

De B9-regeling staat geregistreerd in de Vreemdelingencirculaire 2000 in hoofdstuk B9. Vandaar ook de benaming B9-regeling.

De primaire gevolgen van de B9-regeling voor de deelnemers zijn als volgt:

De deelnemer krijgt:

- Recht op bescherming;
- Recht op opvang;
- Recht op medische bijstand;
- Recht op rechtsbijstand;

---

⁴⁰ www.mensenhandel.nl/cms/docs/uitlegb9regeling.pdf

⁴¹ www.mensenhandel.nl/cms/docs/uitlegb9regeling.pdf

⁴² www.b9-regeling.info/procureursgeneraal.pdf

- De deelnemer wordt gezien als slachtoffer door de maatschappij. Gevolg hiervan is vaak dat de deelnemer niet meer geaccepteerd wordt door familie en haar gemeenschap.⁴³

Indien de vervolgingsprocedure doorlopen is en de verdachte is veroordeeld, krijgt de deelnemer:

- Een verblijfsvergunning voortgezet verblijf.
- Mogelijkheid een nieuw leven op te bouwen in Nederland.

Indien de vervolgingsprocedure doorlopen is en de verdachte is niet veroordeeld, krijgt de deelnemer:

- Geen verblijfsvergunning voortgezet verblijf. Gevolg hiervan is dat de deelnemer geen rechtmatig verblijf heeft en een verblijfsvergunning moet proberen te verkrijgen op een andere manier, of terug moet naar het land van herkomst.
- Indien de deelnemer op geen enkele manier een verblijfsvergunning kan krijgen, moet zij het land verlaten. Dan kunnen er sociale gevolgen ontstaan. Deze gevolgen zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk vier.

In het derde hoofdstuk beschrijf ik de verschillende mogelijkheden die een slachtoffer van vrouwenhandel heeft om in Nederland te kunnen blijven. De mogelijkheden voor slachtoffers van vrouwenhandel, waarvan de verdachte niet veroordeeld is, zijn beperkt. Zij kan proberen een verblijfsvergunning regulier aan te vragen of een verblijfsvergunning asiel. Deze mogelijkheden zijn echter zeer beperkt, aangezien de bewijsvoering voor de aanvragen zeer lastig is. Tenslotte kan het slachtoffer een aanvraag doen voor een verblijfsvergunning op grond van klemmende redenen van humanitaire aard. Dit is echter een langlopend proces met zelden een positieve uitkomst.

In hoofdstuk vier beschrijf ik het morele aspect omtrent de problematiek en omschrijf ik uitgebreid de verschillende benaderingen vanuit waar naar een moreel dilemma gekeken kan worden. Vanuit de volgende ethische benaderingen kan naar een moreel dilemma gekeken worden:

-Gevolgethische benadering;

---

⁴³ Marjan Weijers en Lin Lap-Chew, *Trafficking in Women Forced Labour and Slavery-like Practices in Marriage, Domestic Labour and Prostitution*, Utrecht: Foundation Against Trafficking in Women 1999. Hoofdstuk 6.6 Returning home.

- Beginselethische benadering;
- Zorgethische benadering;
- Deugdethische benadering;
- Hermeneutische benadering.

In hoofdstuk vijf beschrijf ik de juridische aspecten omtrent de problematiek. De doelen, die gesteld zijn voor de B9-regeling, worden gerealiseerd. Echter blijkt na enkele jaren dat de B9-regeling geen sympathieke regeling is voor niet-Nederlandse slachtoffers van mensenhandel. Reden hiervoor is de koppeling van bereidheid tot aangifte en de bescherming, opvang en (tijdelijk) verblijfsrecht.

Slachtoffers, waarvan de verdachte niet veroordeeld wordt, krijgen geen verblijfsvergunning naar aanleiding van de B9-regeling. Zo simpel is het echter niet gesteld. Ze hebben de mogelijkheden tot verblijf genoemd in hoofdstuk drie.

Ook moet rekening worden gehouden met het feit dat we niet zomaar iedereen een verblijfsvergunning kunnen geven. Dan blijf je aan de gang. De grens is nu gesteld bij de slachtoffers, waarvan de verdachte wel wordt veroordeeld en de slachtoffers, waarvan de verdachte niet wordt veroordeeld.

Er staan wel juridische vraagtekens bij de koppeling tussen bereidheid tot aangifte en de bescherming van de slachtoffers. Volgens het Mensenhandelsverdrag van de Raad van Europa mag de hulpverlening aan slachtoffers niet afhankelijk zijn van de bereidheid mee te werken aan een strafrechtelijk onderzoek. Tot nog toe is dit wel het geval.

Op welk gebied is de B9-regeling succesvol en welke (on)gewenste gevolgen heeft de regeling voor de deelnemers?

De doelen van de B9-regeling worden behaald. Op dat gebied is de regeling succesvol. Alleen heeft de B9-regeling voor bepaalde deelnemers negatieve gevolgen, zoals genoemd in de conclusie en hieronder.

Gewenste gevolgen:

- Recht op bescherming;
- Recht op opvang;
- Recht op medische bijstand;

- Recht op rechtsbijstand
- Een verblijfsvergunning voortgezet verblijf.
- Mogelijkheid een nieuw leven op te bouwen in Nederland.

Ongewenste gevolgen:

- Juridisch ongeoorloofde koppeling van bereidheid tot aangifte en recht op bescherming en opvang;
- Geen verblijfsvergunning voortgezet verblijf.
- Afwijzing van familie.
- Sociale gevolgen genoemd in hoofdstuk vier.

Tenslotte vorm ik vanuit de analyse en mijn onderzoek de volgende aanbevelingen:

Aanbevelingen:

-Wijzig de koppeling van de bereidheid tot aangifte en de mogelijkheid van deelnemen aan de B9-regeling.

-Stel het slachtofferschap als voorwaarde aan deelname aan de B9-regeling.

-Wijzig de koppeling van het permanente verblijfsrecht van de deelnemer aan de B9-regeling en de succesvolle vervolging van de verdachte.

Bronnenlijst:

- Advies 'De mens beschermd en de handel bestreden', uitgebracht aan de staatssecretaris van Justitie. februari 2009. ACVZ.
- A.G. Korvinus, (2002). Mensenhandel; Eerste rapportage van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel. Nijmegen: Wolf Legal Production (WLP).
- Algemeen Dagblad, *Roemeense vrouwenhandelaren opgepakt*, 16 december 2010.
<http://www.ad.nl/ad/nl/1000/Nieuws/article/detail/553385/2010/12/16/Roemeense-vrouwenhandelaren-aangehouden.dhtml>
- Anneke Bouwman, *Prostitutie*, Utrecht: 2003. (Scriptie).
- ANP, *Turkije pakt mensenhandelaar Saban B. op*. 22 februari 2010.
<http://www.nu.nl/binnenland/2190766/turkije-pakt-mensenhandelaar-saban-b.html>
- Brigitta Zierer, *Social Work and Trafficking in Women*, Wien: Holzhausen Druck & Medien GmbH 2006.
- College van procureurs-generaal, *Aanwijzing mensenhandel*, 6 maart 2006,
www.b9-regeling.info/procureursgeneraal.pdf
- CoMensha, *Jaarverslag 2008*. Amersfoort: 2009
- CoMensha, 2010, <http://www.comensha.nl/> / <http://www.mensenhandel.nl/cms/> / http://www.mensenhandel.nl/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=11&Itemid=15 / ¹ www.mensenhandel.nl/cms/docs/uitlegb9regeling.pdf
- Frank Bovenkerk, *Loverboys of modern pooierschap*, Amsterdam: Augustus 2006.
- Jan Ebskamp 2009, *Basisboek beroepsethiek voor Social Work*, Baarn, ThiemeMeulenhoff
- Judith Rijnbende, *Tussen wet en werkelijkheid*, Utrecht: 2004. (Scriptie).
- Marjan Weijers en Lin Lap-Chew, *Trafficking in Women Forced Labour and Slavery-like Practices in Marriage, Domestic Labour and Prostitution*, Utrecht: Foundation Against Trafficking in Women 1999.
- Nationaal Rapporteur Mensenhandel, *Mensenhandel - Zevende Rapportage van de Nationaal Rapporteur*. Den Haag: BNRM 2009.
- Ruth Hopkins, *Ik laat je nooit meer gaan*, Het meisje, de vrouw, de handelaar en de agent, Zutphen: Koninklijke Wohrmann BV 2005.
- Sietse Altink, *Dossier Vrouwenhandel*, de feiten, de verhalen, de ervaringen. Amsterdam: Sua Amsterdam 1993.
- Silvia Timmer, 1998, *Tijd voor ethiek*, Bussum, uitgeverij Coutinho.
- Tabel van voorgestelde maatregelen in de rapporten BLinN en ACVZ inzake Mensenhandel.
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/zoeken/resultaat/?zkt=Uitgebreid&pst=Parle>

[mentaireDocumenten&vrt=tabel+van+voorgestelde+maatregelen+in+de+rapporten+BLinN+en+ACVZ+inzake+Mensenhandel&zkd=InDeGeheleText&dpr=Alle&spd=20080101&epd=20090101&sdt=DatumPublicatie&ap=&pnr=1&rpp=10](#)

-Trouw, *Voortvluchtige oprichter escortsite opgepakt*, 14 januari 2011.

http://www.trouw.nl/nieuws/nederland/article3379844.ece/Voortvluchtige_oprichter_escortsite_opgepakt.html

-Trouw, *Rotterdamse politie pakt drie verdachten mensenhandel op*, 11 september 2011.

http://www.trouw.nl/nieuws/nederland/article3251111.ece/Rotterdamse_politie_pakt_drie_verdachten_mensenhandel_op_.html

-Wieger van Dalen, 2006, *Basisboek ethiek*, Houten, Wolters-Noordhoff Groningen.

Wetsartikelen:

- Artikel 273f WvSr.

-Artikel 17 e.a. Vreemdelingenwet.

-Artikel 3.48 e.a. Vb.

-Vreemdelingencirculaire 2000 B Hoofdstuk 9.